

تحلیلی به روابط تازه ایران و عراق

Analysis of new relations of Iran and Iraq- new friends

روزنامه همشهری

احمد هاشمی - ۲۰/۴/۱۳۹۱

آرام ولی پرشتاب Star- ledgar / تاریخ : یکشنبه، ۲۷ دی ماه ، ۱۳۸۳ موضوع : سیاست آرام ولی پرشتاب

تحلیلی به روابط تازه ایران و عراق Star- ledgar :

مترجم: احمد هاشمی

منبع: روزنامه همشهری ۱۳۸۲/۱۰/۲۸

هادی زینالی هرگز موفق به دیدن پدرش صمد نشد، صمد در اثر استنشاق گازهای سمی در طول جنگ ایران- عراق و توسط ارتش صدام حسین کشته شد. ولی دو هفته پیش این دانش آموز ۱۷ ساله دبیرستانی به همراه تعدادی از دوستان خود به زیارت اماکن مذهبی عراق رفت. او و دوستانش با یک اتوبوس فرسوده به گشت و گذار در عراق پرداختند و حتی به مناطق دوردست در شمال عراق مانند سامرا مسافرت کردند. در طول راه آنها با استفاده از زبان عربی به شکل دست و پا شکسته به جای زبان فارسی خود، دوستانی در بین جوانان عراقی پیدا کردند. او می گوید که هیچ خصومتی نسبت به ملتی که پدر او را کشته اند ندارد. او می گوید «من از شخصی بنام صدام بخاطر اینکه پدرم را از من جدا کرد، عصبانی هستم. من از عراقیها عصبانی نیستم، در واقع آنها برادران مسلمان ما هستند.» سقوط صدام افقهای جدید و فصلی پیش بینی نشده در روابط ایران و عراق گشوده است، تغییری که می تواند برای خاورمیانه و ایالات متحده معانی پایداری به همراه داشته باشد. جالب اینکه برخی تحلیلگران در آمریکا و غرب می گویند در حالی که نجات نهایی از کابوس صدام حسین بغداد را از دیگر متحدان عرب آمریکا مانند عربستان سعودی، قطر و اردن دور خواهد کرد، این امر می تواند منجر به تقویت روابط ایران و عراق گردد. خوان کول استاد تاریخ در دانشگاه میشیگان و کارشناس مسائل خاورمیانه می گوید: دستگیری صدام روند به حاشیه رانده شدن عربهای سنی را تکمیل خواهد کرد. فاصله گرفتن از واشنگتن کول می گوید به نظر می آید امور به طور قطع در دست شیعیان و کردها است که رهبران این دو گروه شدیداً طرفدار ایران هستند. نتیجه نهایی سرنگونی و دستگیری صدام ممکن است به آشتی بغداد و تهران و دور شدن آن از ریاض، دوحه و

امان منجر شود. از سرگیری ناگهانی و انفجاری مسافرت زائران ایرانی به شهرهای مذهبی عراق یعنی کربلا، نجف، کاظمین و سامرا - توسط هزاران ایرانی که بعضاً به قاچاقچیان و یا برگزارکنندگان تورهای مسافرتی مبالغی را پرداخت می کنند تا آنها را از مرز بگذرانند- تنها، محسوسترین تغییر دوره جدید است. در پشت این صحنه ها، و علیرغم خصومت ۲۵ ساله ایران و عراق، این دو کشور همسایه اقدام به احیای پیوندهای اقتصادی و سیاسی خود به شکلی بی سروصدا ولی پرشتاب نموده اند. ایران که از زمان انقلاب ۱۹۷۹ توسط حکومت مذهبی اداره می شود، در تابستان گذشته، فقط چند روز پس از شکل گیری و اعلام موجودیت شورای حکومت انتقالی عراق، سریعاً نماینده رسمی خود را به سوی شورا فرستاد و به طور موثری اولین کشور اسلامی بود که این دولت مورد حمایت آمریکا را به رسمیت شناخت. شورای حکومتی عراق اوایل ماه جاری در اقدامی که مورد تحسین ایران قرار گرفت به نفع برچیده شدن پایگاههای مخالفان مسلح ایران (منافقین) از خاک عراق تا پایان سال جاری رای داد. این گروه چریکی ایرانی مستقر در عراق، مخالف حکومت مذهبی ایران است. بسیاری از این رای شگفت زده نشدند، زیرا سه تن از چهره های بسیار با نفوذ شورای حکومتی عراق - عبدالعزیز حکیم رهبر شیعه و رهبران کرد، جلال طالبانی و مسعود بارزانی - در طول حکومت صدام از ایران حمایت نظامی و پناهگاه دریافت کرده اند. امیر پیور یک تحلیلگر سیاسی در شرکتی مشاوره ای در تهران می گوید: «آنها تا حدود زیادی به جمهوری اسلامی اعتماد دارند و این امر به نفع پیوندهای دو جانبه بین دو کشور است». سیاستمداران عراقی پی درپی از تهران دیدار می کنند و بسیاری - از جمله حکیم روحانی شیعه مورد حمایت ایران- دارای دفاتری در تهران هستند. جلال طالبانی رهبر کرد عراقی که در کنفرانسهای خبری با تسلط کامل به فارسی ظاهر می شود ۱۴ دسامبر وارد ایران شد. پیش از او علاوی وزیر بازرگانی عراق از ایران دیدار نموده و قول داده بود در ایجاد توافقی در زمینه تجارت آزاد بین دو کشور به مطالعه بپردازد. وی همچنین اظهار کرده است که از صادرات خودرو ایران به کشورش استقبال می کند. اوایل ماه جاری، احمد چلبی، عضو شورای حکومتی عراق سفری به تهران داشت. او هم روابط دوستانه ای با رهبران ایرانی دارد؛ اما در عین حال گفته می شود چلبی به محافظه کاران آمریکایی که خواهان برکناری حکومت مذهبی در ایران هستند نیز نزدیک است. همکاری اقتصادی ارتقاء جایگاه چلبی در هر دولتی در آینده عراق می تواند فاصله بین اردن که متحد امریکاست و دولت عراق را بیشتر کند. چلبی در این کشور با اتهامات تقلب و کلاهبرداری مواجه است. کول می گوید: «اگر چلبی در آینده دولت عراق حضور داشته باشد روابط با اردن پیچیده باقی خواهد ماند». ایران و عراق همچنین شروع به همکاریهای اقتصادی بویژه در بخش انرژی نموده اند. صحبت‌هایی پیرامون ساخت خط لوله ای بین شهرهای نفتی آبادان در ایران و بصره در عراق در جریان است. مقامات بلندپایه دو کشور گفته اند که ایران و عراق کمیته ای برای مطالعه و بررسی اتصال شبکه های نفت، گاز و برق یکدیگر تشکیل داده اند. مقامات عراقی - حتی آنهایی که در شورا دست چین شده اند- گفته اند، بدون توجه به نظارت واشنگتن که ایران را به حمایت از تروریسم و تلاش در جهت دستیابی به سلاحهای هسته ای متهم می کند، پیوندهای خود با ایران را تقویت خواهند کرد. موفق الریبعی یک عضو شیعه شورای حکومتی ماه گذشته به تلویزیون عرب زبان الجزیره گفت: مقامات اشغالگر و یا امریکاییها ایران را عضوی از «محور شرارت» به حساب می آورند، در حالی که ما ایران را به عنوان شریک استراتژیک خود می دانیم. ما خواهان ایجاد روابط توریستی، مبادلات مسافرتی و روابط فرهنگی، اقتصادی و امنیتی برای تثبیت وضعیت مرزهایمان هستیم. ما همچنین خواستار روابط صنعتی هستیم که با سیاست خارجمان هماهنگ باشد. با این همه، دشمنیها هم به شکل عمیق و گسترده ادامه دارد. در طول جنگ ایران و عراق در خلال سالهای ۱۹۸۰ تا ۱۹۸۸ یک میلیون نفر از اتباع دو کشور (و از جمله ۲۰ هزار ایرانی در اثر گازهای خردل و اعصاب) کشته شدند و دو کشور به حمایت خود از گروههای چریکی مخالف یکدیگر تا زمان سقوط دولت صدام توسط نیروهای امریکایی و بریتانیایی در ماه گذشته ادامه دادند. قومیت عرب عراق و قومیت فارس ایران، قرن ها بر سر دشتهای، استپها و صحراهای خشک منطقه کشمکش داشته اند. ولی این روزها همه در مورد آشتی و سازش صحبت می کنند. پیور می گوید: «تصور من این است که یک اراده قوی در دو طرف برای احیای پیوندهای دو جانبه وجود دارد».

احمد هاشمی مترجم سه زبانہ سران سه قوه و کارمند سابق وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی، روزنامه نگار، نویسنده و تحلیلگر مسائل سیاسی و بین المللی

Ahmad Hashemi, Former Iranian Foreign Ministry Staff, English, Arabic and Turkish Interpreter, Freelance Journalist

- ❖ E-Mail: ahmadhash@gmail.com
- ❖ Blog: <http://ahmaddhashemi.blogspot.com>
- ❖ Blog: <http://ahmadhashemi.wordpress.com>
- ❖ Twitter: <https://twitter.com/AhmadHashemiMFA>
- ❖ Facebook: <http://www.facebook.com/ahmad.hashemi1356>